

ENGELLİLER HAFTASI ÖZEL SAYISI

10-16 MAYIS 2026

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
ENGELLİ HAKLARI KOMİSYONU BÜLTENİ

Giriş

Görünmez Barikatları Aşmak: Kapitalizm Ötesinde Bir Yaşam

10 – 16 Mayıs 2026 Engelliler Haftası vesilesiyle çıkarmaya başladığımız ve düzenli olmasını istediğimiz bu bültenimizde, takvimlerin ötesine geçen, sokağın gerçekliğiyle harmanlanmış ve hak temelli bir mücadelenin sesi olan bir dosyayı sizlerle paylaşıyoruz.

2 Nisan Otizm Farkındalık Günü'nün ardından gelen ve **10-16 Mayıs Engellilik Haftası** ile devam eden bu süreçte, sadece "farkındalık" demenin kesinlikle yetmediği bir eşikteyiz.

Son dönemde nöroçeşitli bireylere yönelik artan ayrımcı söylemler ve yaşanan üzücü saldırılar, bizlere bir gerçeği tekrar hatırlattı: Engellilik ve nöroçeşitlilik, sadece bireysel bir durum değil; kimin kamusal alanda var olabileceğine dair siyasi ve toplumsal bir karardır.

Bu bültenimizde neler var?

Erişilebilirlikten bakım emeğine, otizmden hak mücadelesinin sosyolojisine, psikolojisine kadar engellilik alanının farklı katmanlarına dokunan bu sayımızda, kıymetli dostlarımızın deneyimleri ve analizleriyle meseleyi derinleştiriyoruz.

İçindekiler

Bu sayıda yer alan yazılar ve katkılar

1

Türkiye'de Engelli Gündemi 2026

TİP Engelli Hakları Komisyonu

TİP Engelli Hakları Komisyonu olarak ülkemizde son dönemde en çok tartışılan içerikleri inceleyip gündem başlıklarını ortaya koyduk.

2

Bir Yaşam Mücadelesi

Fadime Can

Mardin'den İstanbul'a uzanan bu hikâye, bakım krizinin, kimlik katmanlarının ve sistemin körlüğünün sarsıcı bir özetidir.

3

Bir Deneyim Paylaşımı

Ayşe Muhterem Aydoğdu

40 yıllık işaret dili eğitmeni ve tercümanı Ayşe Muhterem Aydoğdu, sağır bireylerin eğitimde yaşadığı yapısal dışlanışlığı sarsıcı örneklerle gözler önüne seriyor.

4

Hak Mücadelesinin Karnavallaşması: Engelli Alanına Dair Bir Analiz

Yolcu Mustafa Ün

Türkiye'deki engelli derneklerinin hak arama odağından uzaklaşıp 'etkinlik yöneten' organizasyonlara ve yardıma dayalı 'merhamet' mekanizmalarına dönüşmesini eleştiren bir analiz.

5

Takvim Yapraklarında Sakatlık

İlker Ortaç

Sakatlık, otizm ve nöroçeşitlilik meselesinin takvimdeki belirli günlere sıkıştırılarak 'merhamet ve yardım' diline hapsedilmesine güçlü bir itiraz.

6

Tanılar Trajediye Dönüştürülüyor, Trajedilerin Sorumluluğu Alınmıyor: Otizm Spektrumu

Tanyel Süzer

Otizm spektrumunu bir 'trajedi' değil, nöroçeşitlilik ekseninde bir hak meselesi olarak ele alan bir yazı.

7

Bakım da Emektir; Engellilik, Dayanışma ve Türkiye'de Görünmeyen Kriz

Özgür Atlas

Bakımı aile içine hapseden sistemin eleştirisi ve görünmeyen emeğin politik ekonomisi üzerine bir yazı denemesi.

Bu metinlerin her biri, başka türlü bir yaşam fikrine farklı pencereler açıyor. Kapitalizmin dayattığı 'normal ve kusursuz' olma zorunluluğuna karşı; yavaşlamayı, farklı ritimleri ve her beden için kendi birik hikâyesini savunuyoruz. Çünkü biliyoruz ki dünya, ancak en yavaş olanımızın hızına ve en kırılgan olanımızın güvenliğine göre kurgulandığında hepimiz için özgür bir yer olacak.

Eşit ve erişilebilir bir yaşamı birlikte kurmak dileğiyle... Keyifli okumalar dileriz.

Not: Bu sayımızdaki tüm yazılar TİP Engelliler Komisyonu üyelerinin katkılarıyla oluşturulmuştur. Sizler de yazınızı burada yayınlamak isterseniz yazılarınızı komisyonumuza gönderebilirsiniz.

Türkiye’de Engelli Gündemi 2026 – TİP Engelli Komisyonu

Türkiye gündeminde 2026’nın ilk yarısı itibarıyla engellilik ve otizm, yalnızca birer “eğitim, sağlık sorunu” olmaktan çıkıp ciddi birer hak savunuculuğu ve sistem eleştirisi zeminine oturmuş durumdadır.

2026 ocak ayından mayıs ayına kadarki haber akışlarını ve sivil toplum tepkilerini analiz ettiğimizde, üzerinde derinlemesine düşünülmesi gereken temel başlıklar şunlar olduğunu görüyoruz.

1. “Farkındalık” Tuzağı ve Sistemsel Dönüşüm

Toplumda otizme dair bir “farkındalık” oluşmuş olsa da, bu durumun somut haklara dönüşmediği en çok konuşulan konulardan biridir. Mavi ışık yakmak veya sosyal medyada paylaşım yapmak, otizmliler bir bireyin eğitime erişimini kolaylaştırmıyor. Türkiye Otizm Meclisi’nin “Farkındalık değil, sistem istiyoruz” çıkışı, sembolik kutlamaların hak arayışının önüne geçmesine bir tepki niteliğindedir.

2. Eğitimde “Yüzde 6” Çıkmazı

Çeşitli STK’ların verilerine göre, Türkiye’de otizmliler çocukların yalnızca %6’sı okula gidebiliyor. Haftalık sadece 2 saatlik devlet destekli rehabilitasyon eğitimi, dünya standartlarının (haftalık 20–40 saat) çok gerisinde. Ayrıca engelli çocukların ve ailelerinin yararlanabildiği eğitsel, psikolojik yardım ve desteklerinin yetersiz olması eğitim ve diğer hakların “kâğıt üzerinde” kalmasına ve fırsat eşitliğinin tamamen yok olmasına neden oluyor.

3. Bakım Evlerinde Güvenlik ve “Kurumsal Şiddet”

Özel ve kamu bakım merkezlerinde, rehabilitasyon ve spor merkezlerinde yaşanan ihmal, istismar ve ölüm vakaları (Uğur Yıldırım davası, yaşlı bakımı vb.) bu kurumların denetim

mekanizmalarının yetersizliğini tartışmaya açtı. Engelli bireylerin kapalı kapılar ardında yaşadığı süreçlerin şeffaflığı nasıl sağlanacak? Bakım merkezlerinin "depo" gibi kullanılmasından vazgeçilip, toplum temelli bakım modeline ne zaman geçilecek?

4. "Benden Sonra Ne Olacak?" Kaygısı

Engelli çocuğu olan ailelerin en büyük korkusu, ebeveyn vefatından sonra çocuğun maruz kalacağı belirsizlik olmaya devam ediyor. Sosyal devletin, engelli bireyi sadece ailesi varken değil, ailesi yokken de koruyacak bir yaşam güvencesi (barınma, vasi tayini, ekonomik destek) sunamaması, milyonlarca aileyi kronik bir anksiyete içinde yaşatıyor.

5. Ekonomik Krizin Engellilik Üzerindeki Katlayıcı Etkisi

2026 yılındaki yönetmelik değişiklikleri ve enflasyon, engelli maaşları ile medikal malzeme desteklerini (protez, tekerlekli sandalye vb.) işlevsiz hale getirdi. Engellilik, Türkiye'de bir "yoksulluk sarmalına" dönüşmüş durumda. Cihazlara ve bakıma erişemeyen birey, toplumsal hayattan tamamen koparak evine hapsolüyor.

6. İstihdamda "Kota Memuriyeti" mi, "Gerçek Katılım" mı?

Kamuda engelli memur sayısının 82 bine ulaşması bir başarı olarak sunulsa da, bu bireylerin iş yerlerindeki mobbing, liyakat ve erişilebilirlik sorunları gündemden düşmüyor. Sadece sayısal bir kotayı doldurmak yeterli mi? Engelli bireyin iş yerinde gerçekten üretken olabileceği fiziksel ve sosyal çevreyi (makul düzenlemeler) kim, nasıl denetleyecek?

Özet Soru: Türkiye, engelli bireyi "yardıma muhtaç bir nesne" olarak mı görecek, yoksa "hak sahibi bir özne" olarak yurttaşlığa dahil mi edecek? 2026 gündemi, bu iki bakış açısı arasındaki sert çatışmayı yansıtıyor.

Bir Yaşam Mücadelesi – Fadime Can

Mardin kökenli Süryani bir ailenin, İstanbul'daki yaşamına yaptığım ziyaret, derin izler bırakan bir deneyim oldu. Kapılarını çaldığımda karşılaştığım sıcaklık ve sevinç, aslında bu ailenin ne kadar büyük bir yalnızlık içinde olduğunu da gözler önüne seriyordu.

Ev sahibi Behiye Hanım, 72 yaşında ve iki engelli evladıyla birlikte yaşam mücadelesi veren güçlü bir anne. Kendi ifadesiyle “tek başına mücadele eden” bir kadın. Çocuklarının asıl isimleri Joseph ve Abraham olmasına rağmen, resmi kayıtlarda Yusuf ve Burhan olarak geçiyorlar. Bu durum, ailenin kimlik ve aidiyet açısından yaşadığı zorlukların da bir göstergesi. Yusuf (44) ve Burhan (43), henüz iki yaşındayken geçirdikleri menenjit hastalığı sonucu fiziksel engellerle yaşamaya başlamışlar. Her ikisi de yürüyemiyor ve tekerlekli sandalyeye bağımlı bir yaşam sürüyor. Buna rağmen hayata dair umutlarını ve isteklerini koruyorlar.

Aile kirada yaşıyor ve ev sahibiyile ciddi sorunlar yaşıyor. Temel ihtiyaçlarının bir kısmı belediye tarafından karşılanıyor; ancak özellikle fizik tedavi gibi hayati öneme sahip hizmetlere erişimde büyük eksiklikler bulunuyor. Daha önce sağlanan evde terapi desteğinin kesilmesi, durumlarını daha da zorlaştırmış. Ziyaretim sırasında Yusuf ve Burhan ile yaptığım konuşmalar, yaşamın en sade ama en güçlü arzularını ortaya koydu.

Konuşma güçlüğü çeken ama anlamaya çalıştığım o duygular çok anlamlıydı.

Burhan'ın dileği:

“Yürümek, koşmak, gezmek, şarkı söylemek... ve bir evimiz olsun. Annem üzülmesin.”

Yusuf'un dileği ise:

“Bu sandalyede oturmak istemiyorum. Yürümek, çalışmak ve anneme bakmak istiyorum. Bir de dağa tırmanmak istiyorum”.

Bu sözler, aslında herkes için sıradan görülebilecek ama onlar için hayati anlam taşıyan isteklerdir.

Behiye Hanım'ın çocuklarına aşıladığı inanç ve sabır, bu zorlu yaşamın en güçlü dayanağı. Ancak tüm bu dirence rağmen, karşı karşıya oldukları gerçeklik; yetersiz destek, sosyal izolasyon ve derin bir yalnızlık.

Bu hikâye, büyük bir toplumun içinde görünmeyen hayatları, sessiz mücadeleleri ve ertelenen umutları hatırlatıyor. İki engelli birey ve yaşlı bir annenin verdiği bu mücadele, yalnızca bireysel bir hikâye değil; aynı zamanda toplumsal sorumluluğun da bir yansımasıdır.

Aslında istedikleri şey mucize değil. İnsan olmanın en temel hakkı.

Ama bugün, bu haklara ulaşamıyorlar. Bu yüzden bu hikâye sadece onların değil...

Hepimizin sorumluluğudur.

Görmeliyiz.

Duymalıyız.

Sorumlulukları yerine getirmeliyiz.....

Bir Deneyim Paylaşımı – Ayşe Muhterem Aydoğdu

Ben Ayşe Muhterem Aydoğdu. Engelli bireylerle ilk kez 1985 yılında tanıştım. İlk yola çıktığım grup sağırılar oldu. İstanbul'da Sağırılar Millî Federasyonu Genel Sekreteri olarak görev aldım. Daha sonra Türkiye Sakatlar Derneği Konfederasyonu'nun ilk kuruluşunda teşkilatlandırma sekreteri olarak görev yaptım ve bu sayede diğer engelli gruplarıyla da çalışma fırsatı buldum.

Asıl alanım sağırılar olduğu için onlarla daha sağlıklı iletişim kurabilmek adına işaret dilini öğrendim. Yaklaşık 40 yıldır işaret dili eğitmeni ve tercümanı olarak görevime devam ediyorum.

2010 yılında Bakırköy Belediyesi Gençlik Eğitim Merkezi'nde, ekonomik imkânı olmayan gençler için verilen üniversite hazırlık kurslarına sağır gençleri de dahil ederek onların bu eğitimlerden faydalanmasını sağladık. Çünkü sağır öğrenciler genellikle meslek liselerine devam ettikleri için sınavsız geçiş haklarını kullanarak yalnızca ön lisans programlarına yönelebiliyorlardı.

2010 yılında 15 sağır öğrenciyle çıktığımız bu yolda, yapılan ilk deneme sınavlarında öğrencilerin tamamı tüm derslerden başarısız olmuştu. Öğretmenler, bu şekilde hiçbir öğrencinin üniversite kazanamayacağını ve ne yapmaları gerektiğini bilemediklerini söylediler. Ben de burada bulunma sebepimin, onların anlattığı her şeyi öğrencilerin anlayacağı dile çevirmek olduğunu ifade ettim. Özellikle Türkçe dersinde atasözleri ve deyimleri anlamakta zorlanıyorlardı. Soyut kavramları somutlaştırıyorlardı.

Konular işaret diliyle anlatıldığında öğrencilerin kesinlikle anlayacağını biliyordum. Sorunun nedeni Türkçe bilmemeleri değildi; işaret dilinin gramer yapısı çok farklı bir kavrama sistemine sahiptir. Derslere başladıktan yalnızca bir ay sonra yapılan deneme sınavlarında gözle görülür bir puan artışı oldu ve tüm öğretmenler bu duruma şaşırıldı. Yıl sonunda yapılan üniversite sınavında ise 15 öğrencinin 9'u üniversite kazandı.

Buradan yola çıkarak şunu net bir şekilde söyleyebiliriz: Sağır

bireylerle eğitim yapan öğretmenler ya kendileri işaret dili öğrenmeli ya da derslere mutlaka bir işaret dili tercümanı dahil edilmelidir.

Bu gençler liselerde kaynaştırma eğitimine tabi tutuluyorlar. Ancak eğitim veren öğretmenler çoğu zaman yalnızca duyan öğrencilere göre eğitim vermiş oluyor. Diğer dezavantajlı gruplara baktığımızda da okulların hiçbir zaman onların yaşam koşullarına uygun şekilde tasarlanmadığını görüyoruz.

Üniversite sınavlarında görme engelli bireylerin yanında soruları okuyacak bir rehber bulunurken, sağır bireyler sınava girdiklerinde yanlarında bir işaret dili tercümanı bulunmuyor. Hatta işitme cihazı kullanan öğrencilerin cihazları sınav sırasında çıkarılıyor. YÖK ile yaptığımız görüşmelerde sınav esnasında işaret dili tercümanının bulunmasını önerdiğimizde aldığımız cevap çok düşündürücüydü: “Ya kopya verirlerse?” denildi. Oysa görme engelli bireyin yanında bulunan rehber kişinin kopya vermeyeceğinden nasıl bu kadar emin olunabiliyor?

Ne yazık ki hâlâ bu konuda yeterli bir gelişme yok. Sağır bireyler, diğer engelli gruplarına göre çok daha zor koşullarda sınava girmek zorunda bırakılıyor. Çünkü sağır insanların en büyük problemi iletişimdir. Onlar, iletişim dilinden mahrum bırakılıyorlar.

2026 yılındayız. 10-16 Mayıs Engelliler Haftası yaklaşırken yalnızca sağır bireylerin değil, tüm engelli bireylerin sorunları çığ gibi büyüyerek devam ediyor. Bir eşit yurttaşlık düzeni bugün en acil taleplerimizden biri olmalı.

Hak Mücadelesinin Karnavallaşması: Engelli Alanına Dair Bir Analiz – Yolcu Mustafa Ün

Türkiye’de engelli alanında faaliyet gösteren derneklerin ne kadar “sivil toplum kuruluşu” olduğu sorusu artık kaçınılmaz bir tartışma başlığıdır. Çünkü bu yapıların varoluş amacı teoride hak aramak, eşit yurttaşlık mücadelesi vermek olsa da pratikte çoğu zaman yardım odaklı bir anlayışı yeniden üreten mekanizmalara dönüştüğü görülüyor. Bu durum, engelliliği bir hak meselesi olmaktan çıkarıp, toplumsal vicdan ve merhamet alanına sıkıştırıyor.

Bu tablo özellikle dini günlerde daha çıplak hale geliyor. Ramazan ayında kurulan iftar sofraları bunun en net örneklerinden biri. Belediyeler, siyasi partiler, dernekler, hemşeri yapıları... herkes engellileri “ağırlamak” için yarışa giriyor. Ortaya çıkan şey bir hak teslimi değil, iyi paketlenmiş bir gösteri. Engelli birey o sofraya eşit yurttaş olarak değil, davet edilen biri olarak oturuyor; program bitince de hakkıyla değil, teşekkür ederek kalkıyor. Geriye ise birkaç fotoğraf, birkaç paylaşım ve büyük bir boşluk kalıyor.

Benzer bir çelişki, engellilere yönelik şiddet, istismar ve bakım merkezlerinde yaşanan ölümler söz konusu olduğunda da karşımıza çıkıyor. Aynı olay engelli olmayan birine yapılırsa günlerce konuşulacak, manşetlerden inmeyecek meseleler; mağdur engelli olduğunda ya küçültülüyor ya da hızla unutturuluyor. Demek ki bu ülkede acının bile bir sıralaması var. Bazı hayatlar daha “kıymetli”, bazıları daha kolay geçiştirilebilir.

Öte yandan birçok engelli derneğinin yaptığına bakıyoruz: hak mücadelesi yerine etkinlik yönetimi. Gezi var, atölye var, kermes var, takı var, müze var, “farkındalık” var. Ama mücadele yok. Talep yok. Baskı yok. Sanki bu etkinlikler yapıldıkça sorunlar çözülmüş gibi bir hava yaratılıyor. Dernek mi bu, yoksa organizasyon şirketi mi, gerçekten sormak gerekiyor.

Benzer bir körlük diğer hak alanlarında da var. Kadın

mücadelesinde engelli kadınlar çoğu zaman yok sayılıyor. Çocuk haklarında engelli çocuklar ya dipnot ya da hiç yok. Sürekli çalıştay, sempozyum, toplantı... konuşma var ama hayat yok. Eğer bu süreçler sokağa değmiyorsa, yereli ya da merkezi iktidarı rahatsız etmiyorsa, ortaya çıkan şey mücadele değil, steril bir faaliyet olur. Ve bu steril alan herkesin işine gelir.

Burada eleştiriyi sadece “sağ” ya da iktidar eksenine sıkıştırmak da yeterli değil. Kendini sol, sosyalist, hatta devrimci olarak tanımlayan yapıların da engelli alanındaki zayıflığı ve yüzeyselliği ciddi bir sorundur. Emek, sınıf, sömürü diyenlerin önemli bir kısmı söz konusu engelliler olduğunda ya susuyor ya da meseleyi sosyal yardım başlığına indiriyor. Engellilik hâlâ birçok sol yapı için tali bir başlık, “sonra bakılır” bir alan. Oysa bu alan sınıf meselesinin, emek meselesinin tam ortasında duruyor. Görmeyen, duymayan ya da görmek istemeyen bir sol anlayışın bu eksikliği, iktidarın boşluğunu doldurmuyor; aksine onu pekiştiriyor.

Bir diğer kritik başlık ise yerel yönetimlerin “katılım” adı altında kurduğu yapılar. “Şehri birlikte yönetelim” sloganıyla sunulan ve çoğu şehirde kurumsallaşan Kent Konseyi yapıları, ilk bakışta demokratik ve kapsayıcı bir model gibi sunuluyor. Ancak pratikte bu yapıların önemli bir kısmı, sivil toplumun bağımsız hareket etme potansiyelini törpüleyen, belediyeye eklemelenmiş mekanizmalara dönüşmüş durumda.

Kadın meclisi, engelli meclisi, hayvan hakları meclisi gibi başlıklar altında oluşturulan bu yapılar, kağıt üzerinde temsiliyeti artırıyor gibi görünse de, gerçekte etkisizleştirilmiş alanlar haline geliyor. Sokağa çıkabilecek, talep edebilecek, eylem yapabilecek dinamikler bu yapıların içine çekilerek yumuşatılıyor. Bağımsız olması gereken sivil alan, kontrollü bir “katılım alanı”na indirgeniyor. Sonuçta ortaya çıkan şey, etkili gibi görünen ama etkisizleştirilmiş bir yapı oluyor.

Asıl mesele yalnızca yerel ölçekte değil, daha geniş bir siyasal tutarlılık sorunu olarak da karşımızda duruyor. Anayasal olarak tanınan bir hak alanının fiilen yasaklanması ve buna rağmen

bazı sendikalar ve siyasi yapıların devletin gösterdiği alanlara çekilmesi, mücadelenin niteliğini doğrudan etkiliyor. Örneğin 1 Mayıs İşçi Bayramı söz konusu olduğunda, tartışma yalnızca “nerede kutlama yapılacağı” meselesi değildir. Eğer anayasal bir hak alanı fiilen engelleniyorsa, mesele izin verilen alanda görünür olmak değil, o alanı zorlamak haline gelir.

Bu bağlamda Taksim Meydanı yalnızca sembolik bir yer değil, aynı zamanda hak mücadelesinin sınırdığı siyasal bir zemindir. Mücadele, devletin belirlediği alternatif alanlarda görünürlük üretmekle değil, engellenen alanı ısrarla talep etmekle anlam kazanır. Aksi halde ortaya çıkan şey, mücadeleden çok kontrollü bir temsil ve giderek karnavala dönüşen bir ritüeldir.

Engelli alanına bakıldığında da benzer bir durum görülür. Hakların tanımlandığı yerde değil, izin verilen çerçevede var olmaya razı olmak; etkinliklerle, temsiliyetle ve görünürlükle yetinmek... Bu yaklaşım, mücadelenin özünü zayıflatır. Çünkü hak, yalnızca verilen alanda değil, sınırların zorlandığı yerde anlam kazanır.

Bu nedenle engelli alanındaki yapılar için de temel soru aynıdır: Hak mücadelesi, izin verilen çerçevede mi yürütülecek, yoksa o çerçevenin dışına çıkmayı göze mi alacak? Bu ayırım netleşmediği sürece, karnaval ile mücadele arasındaki çizgi de giderek silikleşmeye devam edecektir.

Takvim Yapraklarında Sakatlık – İlker Ortaç

Ülkemizde bazı mühim meseleler yalnızca kendilerine atfedilmiş özel günlerde hatırlanıyor; sonra da üzerlerine neredeyse hiç söz söylenmiyor. Çoğu zaman, toplumsal bir refleks gösterilmesi gerektiğinde bile ya gündemde hak ettikleri yere gelemiyorlar ya da hiç gündem edilmiyorlar.

Bugün sakatlık ve nöroçeşitlilik meselesi de çoğu zaman belirli günlere sıkıştırılmış iyi niyetli mesajlarla, farkındalık kampanyalarıyla, yardım çağrılarıyla ve merhamet diliyle ele alınıyor. O da ancak takvimde bu günlerin altında isimleri geçtiği için. Sakatların yaşadığı sorunlar ise toplumsal ve sınıfsal bağlamından kopararak kişisel hikâyelere, ailelerin fedakârlığına ya da bireysel talihsizliklere indirgeniyor. Oysa bu yaklaşım, sorunun kaynağını görünmez kılıyor; gündemdeki yerini geçici ve emanet bir başlığa dönüştürüyor.

Bu yıl da 2 Nisan Otizm Farkındalık Günü'nden 10-16 Mayıs Engellilik Haftası'na uzanan dönemde, sakatlık meselesi büyük ihtimalle yine yalnızca farkındalık, yardım ya da merhamet başlığıyla konuşulacak. Sakatların, otistlerin ve diğer nöroçeşitli bireylerin yaşadığı sorunlar; bu düzenin ürettiği ortak, sınıfsal ve politik sorunlar olarak değil, tek tek kişisel hikâyeler olarak gündeme gelecek.

Bir sosyalist olarak, sınıf mücadelesi içindeki Marksist öğretilerden yola çıkarak, meseleyi iktidarın ona yüklediği politik anlam kaymasından kurtarıp kendi açımızdan ele almak istiyorum. Bunun için iki temel kavrama başvuracağım: kendinde sınıf ve kendisi için sınıf.

Elbette burada ülkedeki dezavantajlı grupları doğrudan bir sınıf olarak tanımlamıyorum. Ancak bu kavramların sunduğu bakış; sakatların, nöroçeşitli bireylerin, yaşlıların, kadınların ve bakım emeğini taşıyanların yaşadığı ortak dışlanmayı anlamak açısından önemlidir. Çünkü mesele, tek tek mağduriyetleri sıralamak değil; bu mağduriyetlerin hangi düzen tarafından üretildiğini ve ancak ortak bir mücadeleyle aşılabileceğini göstermektir.

Kendinde sınıf, aynı sömürü, yoksulluk, dışlanma ya da baskı koşullarını yaşayan; fakat henüz bu ortaklığın bilincine varmamış toplumsal kesimi anlatır. Yani insanlar aynı düzen tarafından ezilir ama bunu çoğu zaman kişisel kaderleri ya da tek tek yaşadıkları sorunlar olarak görür.

Kendisi için sınıf ise bu ortak koşulların farkına varan, yaşadığı sorunun bireysel değil toplumsal ve sınıfsal olduğunu kavrayan, bu nedenle örgütlenen ve mücadele eden sınıftır. Yani dağınık bir kalabalığın kendi gücünü fark ederek politik bir özneye dönüşmesidir.

Sakatlık meselesi de tam olarak buradan okunabilir. Sakatlar aynı erişimsizliği, aynı yoksulluğu, aynı sağlamcı şiddeti, aynı bakım krizini yaşar; fakat bu sorunlar çoğu zaman tek tek kişisel kader, maddiyat meselesi, tıbbi eksiklik ya da bireysel talihsizlik gibi anlatılır. Oysa bunlar, sağlamcı ve kapitalist düzenin sakatları hayattan dışlama biçimleridir.

Sakatlar bu ortaklığı fark ettiğinde, yani “benim sorunum yalnızca benim bedenim değil; beni dışlayan, eve hapseden ve örgütlenmemin önüne ket vuran bu düzendir” dediğinde, kendinde konumdan kendisi için sınıfa doğru bir adım atılır. Artık sakatlık merhamet ya da yardım başlığı olmaktan çıkar; erişilebilir kent, erişilebilir eğitim, iş, aş, bağımsız yaşam ve sosyalist bir toplum mücadelesinin parçası haline gelir.

Kaldı ki sakatlık mücadelesini emek, kent, kadın, gençlik ve yoksulluk mücadelesinden ayrı düşünemeyiz. Erişilemeyen kent yalnızca sakatların değil; yaşlıların, çocukların, bebek arabası süren kadınların, işçilerin ve yoksulların da sorunudur. İşsizlik, sosyal yardım bağımlılığı, güvencesizlik ve eğitim hakkından mahrumiyet ise doğrudan sınıfsal meselelerdir. Bu nedenle sakatlık mücadelesi ayrı bir yardım başlığı değil, sınıf mücadelesinin asli parçalarından biri olarak görülmelidir.

Sakatları birlik haline getirmek, onlara yalnızca “bir araya gelin” demekle mümkün değildir. Önce ortak sorunun adını koymak, sonra ortak talepleri kurmak, ardından da bu talepler etrafında örgütlü ve sürekli bir mücadele hattı yaratmak

gerekir. Sakatlar ancak böylece kendilerine biçilen merhamet nesnesi rolünü reddedip, kendi hayatlarının ve daha eşit bir toplumun kurucu öznesi haline gelebilirler.

Belki de takvimde adımızın yazıldığı bu günler, tüm bunları hayata geçirmenin tam sırasındır.

Tanılar Trajediye Dönüştürülüyor, Trajedilerin Sorumluluğu Alınmıyor: Otizm Spektrumu – Tanyel Süzer

Bir bireyin “hasta”, “yetersiz” hatta “bozuk” olup olmadığına nasıl karar veriyoruz? Tıp biliminin teknik bir soru olarak ele aldığını varsaydığımız bu soru sadece bilimsel çalışmalarla mı cevaplanıyor yoksa özünde sistem, siyaset tarafından belirlenen cevaplara mı ulaşıyoruz? Psikiyatrik tanı sistemleri, DSM ve ICD başta olmak üzere, tarihsel olarak “norm”un ne olduğunu tanımlamış, normun dışında kalanı ise sorun ya da yetersizlik olarak nitelendirmiştir. Bu normların tamamen tarafsız olduğunu düşünmek ne yazık ki, en hafif tabirle, naiflik olacaktır. Tanıların dönemin egemen sınıflarının, kültürel değerlerinin ve üretim ilişkilerinin damgasını taşıdığını görmek gerekir.

Kapitalist sistem, üretkenliği, uyumu ve tüketime katılımı norm olarak dayatır. Bu norma uymayan, farklı öğrenen, farklı hisseden, farklı iletişim kuran, farklı çalışan bireyler çoğunlukla sistemin kendisini sorgulamak yerine tıbbi müdahaleyle “düzeltmesi” gereken bireyler olarak tanımlanır. İlaç endüstrisi bu çerçevede kritik bir rol üstlenir. Tanı yelpazesi genişledikçe pazar büyür, yetersizlik duygusu hiç geçmez ve birey ömür boyu bir müşteriye dönüşür. Sorun bireyde aranırken, hatta bireye yüklenirken, rekabetçi eğitim sistemi, güvencesiz çalışma hayatı, kırılmalı sosyal ilişkiler gibi bireyi zorlayan koşullar ele alınmaz.

Psikiyatrik tanıların ilişkin bu eleştirisi, tanıların gerçekliğini ya da bireylerin yaşadığı güçlükleri yok sayma niyetiyle yazılmamıştır. Tam tersine, güçlüklerin büyük bölümünün bireyin zihninden değil, bireyi dışlayan ve desteklemeyen sistemden kaynaklandığını ortaya koymak gerekir. Nitekim son yıllarda güçlenen nöroçeşitlilik hareketi, bipolar, şizofreni ve otizm spektrumu gibi tanıları yalnızca klinik kategoriler olarak değil, insan zihninin ve deneyiminin meşru çeşitlilikleri olarak ele almaktadır. Bu hareket, bireyin “normalleştirilmesi” yerine toplumun ve sistemin dönüştürülmesini talep etmektedir. Tedavi yerine haklara vurgu yapılmaktadır.

Bu eleştiriyi otizm spektrumunu üzerinden biraz daha somutlaştırmak gerekirse; yıllar içerisinde spektrum özelliklerinin genişletilmesi ve tanıya ilişkin farkındalığın artmasıyla birlikte yaygınlık oranları çok kısa sürede artarak nöroçeşitlilik tartışmasının en görünür örneklerinden biri haline gelmiştir. Tanı çoğu zaman bir yıkım haberi gibi verilir. Oysa yıkımı yaratan tanının kendisinden ziyade, çeşitliliği dışlayan sağlamcı sistemdir.

Sağlamcılık: Fark edilmeden benimsenen bir bakış açısı

Sağlamcılık, engelli ya da nöroçeşitli bireylerin bedenlerini ve/veya zihinlerini bir sorun, eksiklik ya da bir yük olarak gören bakış açısıdır. Bu bakış açısı çoğu zaman bilinçsizce benimsenmekte ve “iyi niyetli” söylemlerin içine sinsice sinmektedir. Toplumda en ufak farklılıklar ayrımcı yaklaşımlara maruz kalırken engellilik, inanca ve/veya geleneklere dayalı olarak kader olarak görülümekte ve çoğunlukla ilahi bir sınav kabul edilmektedir. İyi bakım gören, sosyal hayata katılma şansı bulmuş bir engelli birey çoğunlukla ailesinin, yakın akraba ve eş dostun vicdanlı olmasından dolayı şanslı kabul edilmektedir. Engelli bireyin bakımı, eğitime, istihdama ya da sosyal yaşama katılımı bir hak olarak değil, lütuf olarak görülümektedir.

Sağlamcı yaklaşım günlük yaşamda ayrımcı kimliğini gizleyerek karşımıza çıkar. Örneğin nöro-tipik çocuğu olan bazı ebeveyn ya da öğretmenlerin “otistik çocuklar normal okuldan/sınıftan yeterince yaralanabilir mi?” diye sorması standart okulların/sınıfların nöro-tipik bir yapı için tasarlandığını ve otistik çocukların oraya uyum sağlamak için otizmden kurtulması gerektiğini varsaymaktadır. Aslında sorulması gereken soru “Okul, sınıf ve hatta öğretmenler, yöneticiler ve diğer çocukların ebeveynleri farklı öğrenme stillerine nasıl uyarlanabilir?” sorusu olmalıdır.

Başka örneklerde ise “Otistik olduğu anlaşılıyor” ifadesinde tanının/engelin görünmezliği bir iltifat gibi sunulurken; “Otistiklerin çok özel yetenekleri varmış” ifadesi bireyin

sadece var oluşuyla değil sahip olduğu bazı üstün özelliklerle değer görmesi anlamına gelmektedir.

Bir aile çocuğunun otizm spektrumunda olduğunu öğrendiğinde çoğunlukla kaygı, korku hissetmektedir. Kaygının sebebi elbette ki belirsizlik, toplumun kapsayıcı olmaması ve devletin engelli haklarını bir yükümlülük olarak değil, bir lütuf olarak konumlandırılan politika tercihleridir. Toplumun otizme ilişkin algısı, otizmi şiddetli davranışlar, iletişimsizlik ve tam bağımlılık ile eşleştirmektedir. Spektrumun geniş bir yelpazeden oluştuğu, pek çok otistik bireyin bağımsız okuyabileceği, çalışabileceği, ilişki yaşayabileceği ve anlamlı bir sosyal yaşam sürebileceği ise neredeyse hiç bilinmemektedir.

Türkiye’de çocuğuna otizm tanısı alan bir ailenin önünde uzun bir yol açılmaktadır: Özel terapi merkezleri, özel okullar, kaynaştırma süreçlerinde bürokratik engeller ve çoğu zaman sosyal izolasyon. Bu durum, kamusal kaynakların engelli eğitime ve sosyal hizmetlere aktarılmamasının, devletin bu alanı piyasaya terk etmesinin sonucudur. Erişilebilir, kamusal destek mekanizmalarının yokluğu, tanıyı olduğundan çok daha yıkıcı hissettirmektedir.

Elbette otizm spektrumu oldukça geniş bir davranış aralığını ifade etmektedir. Erken tanı alan otistik çocukların bir kısmı doğru uygulanmış bilim temelli stratejilerle birkaç yılda bağımsız hareket etmeye, kendi yaşlarıyla aynı ortamda eğitim almaya başlayabilir. Bir başka grup ise yoğun ve yapılandırılmış eğitime ek olarak dil, duyu bütünleme terapileri ve ilaç desteğine ihtiyaç duyabilir. Bazı otistik çocuklar ise öğrendikleri bilgileri genelleyemedikleri ve/veya kalıcı hale getiremedikleri, yoğun stereotipilerini kontrol edemedikleri ya da kendilerine ve/veya başkalarına zarar verici davranışlar sergiledikleri için yaşam boyu yoğun desteğe ihtiyaç duyabilirler.

Hak temelli ve bilimsel dayanakları kanıtlanmamış eğitimler, terapiler çocuklara “olduğun gibi kabul görmezsin” mesajı verirken; doğru, etik uygulamalar “dünyayla bağlantı

kurmana yardımcı olacak araçları birlikte keşfedelim” mesajı vermektedir. Destek, otistik bireyin kim olduğunu değiştirmek için değil, kim olduğuyla birlikte bağımsız ve onurlu bir yaşam sürebilmesi için sunulmalıdır.

Şiddet

Otizm spektrumu, bireyin kendisi ve ailesi için gerçek güçlükler barındırmaktadır. Ancak bu güçlüklerin büyük bölümü otizm tanısından ziyade, sistematik dışlanmadan ve ücretsiz kamusal destek mekanizmalarının yeterli olmayışından kaynaklanmaktadır. Yapılması gereken vicdani, hayırseverlik yaklaşımından uzaklaşıp hak temelli yaklaşımı benimsemektir. Böylece tanıyı korku yönetimiyle değil, daha adil bir sistem içerisinde ele alınacaktır.

Vicdani destek ile hak temelli destek arasındaki fark

Örnekleri yüzeysel bir şekilde ele alırsak iki yaklaşım birbirine benzer görünebilir. Ancak sonuçları oldukça farklıdır.

Örneğin; bir özel okul maddi imkânı olmayan bir aileye otistik çocukları için ücretsiz eğitim sağlayabilir. Bu değerlidir. Ancak bu destek okula bağlıdır ve okul değişirse, okul bütçe kısıtlaması yapmak zorunda kalırsa ya da aile taşınırsa destek ortadan kalkacaktır. Çocuk bir “yardım alıcısı”dır.

Buna karşın devlet, otistik her çocuğun bireyselleştirilmiş eğitim planına uygun bilimsel ve nitelikli bireysel ve grup eğitimlerine, gerekli terapi desteklerine ve uyarlanmış okul ortamına erişimini yasal bir hak olarak güvence altına aldığı anda çocuk, ihtiyacını hak etmek için kimseye minnet duymayacaktır. Bu çocuğun yasalarla korunan hakkıdır.

Vicdani yaklaşım, sistemin yarattığı boşluğu bireysel iyiliklerle kapamaya çalışır. Hak temelli yaklaşım ise o boşluğun var olmaması gerektiğini savunur.

Otizm spektrum tanısının bir trajediye dönüştürülmemesi için

erken bilimsel, nitelikli müdahale kamusal bir hak olmalıdır. Okullarda yeterli sayıda destek öğretmeni bulunmalı ve işyerleri farklı iletişim ve çalışma stillerine göre uyarlama yapmakla yükümlü olmalıdır.

Bu bağlamda son olarak şunu da not etmek gerekir: Nisan 2026'da Kahramanmaraş'ta yaşanan okul saldırısının ardından bazı kamu görevlileri ve medya organları, failin otizm tanısı olduğu iddiasını ön plana çıkarmıştır. Bu yaklaşım, bilimsel olarak dayanaksız olduğu kadar siyasedir de! Sistemi sorgulamak yerine suçun sorumluluğunu bir tanıya atfetmeyi amaçlamaktadır. Araştırmalar, otizm spektrumundaki bireylerin şiddet davranışı açısından genel nüfusla anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Aksine, bu bireyler şiddetin faili değil, çoğu zaman şiddetin mağduru olmaktadır. Bir çocuğun şiddete yönelmesinin ardında dışlanma, destek yoksunluğu, güvensiz okul ortamları ve yetersiz ruh sağlığı hizmetleri yatmaktadır. Yaşanan örnekte ise evinde emniyet müdürü babasının yedi silahının olması, çocuğun bu silahlara erişebilmesi ve hatta babası tarafından ateşli silahla atış pratiği yaptırılması katliama neden olmuştur, otizm tanısı değil. Tanıya suç atfetmek, devleti bu sistemsel başarısızlıklardan muaf tutarken; otistik bireylerin toplumsal bir tehdit olarak damgalanmasına neden olmaktadır.

Kamusal erken müdahale, uyarlanmış eğitim ortamları, işyerlerinde makul düzenlemeler, talep edilen değil, kazanılması gereken haklardır. Bu hakların hayata geçirilmesinde, kapsayıcı politikaların geliştirilmesinde ve toplumsal tutumların şekillenmesinde öznelerin kendileri, aileleri ve alan uzmanlarıyla birlikte mücadele edilmelidir.

Sistem, otistik bireyin bağımsız, onurlu ve anlamlı bir yaşam sürebileceğini bilerek kurulmalıdır. Bu bir iyi niyet, vicdan meselesi değil; devletin yerine getirmekle yükümlü olduğu temel bir insan hakları meselesidir.

Bakım da Emektir; Engellilik, Dayanışma ve Türkiye’de Görünmeyen Kriz – Özgür Atlas

Son yıllarda Türkiye’de engellilik meselesinin daha fazla konuşulduğuna tanıklık etmekteyiz. Sosyal medyanın da geniş, ulaşılabilir ve toplum içinde gücünün artmasıyla da erişilebilirlik, haklar, engellilik sorunları ve tartışmaları büyüyor, engelli özneler kendilerini ifade edeceği, göstereceği ve ortaya koyacağı yeni alanlar keşfediyor, engelli hakları savunucuları daha görünür hale geliyor, nöroçeşitlilik hakkında daha fazla insan konuşuyor. Ama bütün bu görünürlüğe rağmen hâlâ temel bir mesele çoğu zaman arka planda kalıyor. Bakım.

Çünkü engellilik sadece bireyin yaşadığı bir durum değil. Aynı zamanda bakım ilişkileriyle, bakım-yardım-destek düzenleriyle, emekle, zenginlik-yoksullukla ve toplumsal yardım ve dayanışma biçimleriyle ilgili bir mesele. Bakım sadece bireysel bir duygu değildir. Kişilerin ruhsal durumlarıyla ve niyetleriyle ilgili bir durum değildir. Politik bir meseledir. Çünkü bir toplumun nasıl bir toplum olduğunu en iyi şuradan anlayabiliriz: En kırılgan, en dezavantajlı durumdaki insanlara nasıl davrandığından. Onlara uygun oluşturulan destekleyici ortamın nasıl oluşturulduğuna bakıp anlaşılır. Eğer bakım tamamen ailelerin omzuna bırakılıyorsa, eğer insanlar bakım verirken yoksullaşıyorsa, eğer engelli bireyler yalnızlaşıyorsa, engelli bireylerin bakım merkezlerinde ciddi kaynak-personel sorunları varsa , oralarda ihmal, istismar, şiddet ve yaşam hakları ihlalleri varsa orada sadece bireysel değil çok ciddi yapısal bir sorun vardır. Şunu baştan söyleyebiliriz. Tüm görünen veriler şunu açıkça göstermektedir. Türkiye’de bugün bakım büyük bir krizin içindedir.

İçinde Yaşadığımız Sistemin Masallarından Biri: “Bağımsız Birey”

Kap-it-al-ist üretim ilişkileri bize sürekli aynı insan modelini görünür kılmaya çalışıyor: “Tek başına ayakta duran, sürekli çalışan, yorulmayan, üretken, kimseye ihtiyaç duymayan birey”. Sanki insan dediğin tamamen bağımsız olmalıymış gibi.

Peki gerçekte hayat böyle mi işliyor? İnsan toplumsal ilişkilerinin bütünüdür yani hepimiz hayatımızın farklı dönemlerinde başkalarına bağımlıyız: çocukken, yaşlanınca, hastalandığımızda, depresyonda ya da tükenmişlikte, engelli olduğumuzda, bakım verirken. Yani bağımlılık istisna değil; insan kültürünün önemli bir dinamiği ve insan olmanın-kalmanın bir parçası. Karşılıklı dayanışma varoluşumuzun bir parçası peki ne oluyor da bu dayanışma sistemi yerine bağımsız insan miti yer değiştiriyor? Burada diğer bir soru belirgin hale geliyor:

Bakım Neden Görünmüyor?

Çünkü bakım emeği kapitalizm açısından “kâr üreten” bir alan değil. Bir çocuğa bakmak, yaşlı birine destek olmak, otistik bir bireyin ihtiyaçlarıyla ilgilenmek, ağır engelli bir yakının günlük yaşamını organize etmek. Bunların hepsi devasa bir emek. Ama çoğu zaman bu emek ücretsiz yapılıyor, kadınların üzerine bırakılıyor, “annelik görevi” ya da “fedakârlık” diye romantikleştiriliyor, ekonomik değer taşıymıyormuş gibi görülüyor.

Türkiye’de özellikle engelli bireylerin bakım yükü büyük ölçüde ailelere bırakılmış durumda. Devletin sunduğu destekler çoğu zaman çok yetersiz kalıyor. Evde bakım maaşları yüksek enflasyon karşısında eriyor, erişilebilir kamusal hizmetler sınırlı, bağımsız yaşam destekleri ise oldukça zayıf. Tüm ekonomik-egitimsel, sosyolojik ve psikolojik yapılması gerekenler ailenin ve yakınlarının niyetine, insafına ve “cömert-zengin ve şefkatli yardımseverlerin” hayırına bırakılmış durumda. Son dönemde artan yardım-destek ve bakamama sonucunda iyice hayırsever-bağış yapan ve bir araya gelerek yardım toplamaların altında tam da bu krizin görünür olması var. Bu yüzden birçok aile bakım verirken fiziksel, psikolojik ve ekonomik olarak tükeniyor. Bakım verenlerin krizi derinleşiyor.

Türkiye’de Son Dönem Bakım Gündemi

Türkiye’deki bakım sorunu, sadece bir “aile içi mesele” olmaktan çıkıp, toplumsal bir bakım krizine dönüşmüş durumda. “Benden sonra ne olacak” kaygısı, artık sadece bir endişe değil; ebeveynleri, çocuklarıyla birlikte ölüme sürükleyen yapısal bir şiddet biçimi haline geldi. Son yıllarda artan ebeveyn-çocuk intiharları, bu yükün artık taşınamaz bir “tükenmişlik” evresine geçtiğinin en acı kanıtıdır. Sistem yapısal ve derin bir krizdedir.

Ebeveynler için yaşlanmak, biyolojik bir süreçten ziyade politik bir korkuya dönüşüyor. Devletin sunduğu bakım hizmetlerinin (rehabilitasyon merkezleri, bakım evleri) yetersizliği, nitelik sorunu ve buralarda yaşanan darp/istismar haberleri, ailelerin çocuklarını devlete emanet etme güvenini zedeliyor. “Ben ölürsem kızıma/oğluna kim bakacak?” sorusuna yanıt bulamayan 70-80 yaşındaki ebeveynler, çocuklarını belirsiz ve istismara açık bir geleceğe bırakmaktansa, onlarla birlikte bu dünyadan ayrılmayı bir “çözüm” gibi görmeye başlıyor.

Özellikle son dönemde (2026 başı) MEBBİS sistemindeki teknik düzenlemelerle özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerine getirilmek istenen 27 yaş sınırı, krizin fitilini ateşledi. Bir birey 27 yaşına geldiğinde eğitimi ve sosyal alanı elinden alınırsa, sadece o değil, ona bakan ebeveyn de eve hapsolüyor. Bu durum, engelli bireyin toplumsallaşma hakkının gaspı olduğu kadar, ebeveynin (genellikle annenin) de sosyal ve ekonomik hayattan tamamen koparılması anlamına geliyor.

2026 itibarıyla evde bakım aylığı yaklaşık 13.878 TL seviyelerine çıksa da yüksek enflasyon ve medikal malzeme (bez, ilaç, özel gıda) fiyatlarındaki fahiş artışlar karşısında bu rakam “bakım” için değil, ancak temel gıda için yetiyor. Devletin sunduğu bu destek, aileyi yoksulluk sınırının altında bir hayata mahkûm ederken, profesyonel bakım hizmeti almayı imkânsız kılıyor.

Kesişimsel Bir Yük: Yaşlılık, Kadınlık ve Yoksulluk

Bakım emeği Türkiye’de hala cinsiyetçidir. Engelli çocuğuna bakan anne, kendi yaşlılık döneminde hem kendi kronik hastalıklarıyla boğuşuyor hem de artık kendisinden fiziksel olarak daha güçlü hale gelen yetişkin çocuğunun bakımını tek başına üstleniyor. Bu “çifte yaşlanma” süreci, aile içinde şiddeti veya tükenmişlik kaynaklı trajedileri tetikliyor.

Bu tablo bize gösteriyor ki; engelli bakımı “fedakârlık” veya “merhamet” söylemleriyle geçiştirilemez. İhtiyacımız olan şey, aileyi bu cendereden çıkaracak, engelli bireyi özneleştirecek ve bakımı kamusallaştıracak antikapitalist ve hak temelli bir bakım politikasıdır.

Son Söz: Başka Bir Bakım, Başka Bir Dünya Mümkün

Bültenimizin bu sayısında, engelli haklarından bakım krizine, nöroçeşitlilikten sistemin hız dayatmasına kadar pek çok can yakıcı meseleye değindik. Ancak tüm bu tartışmaların vardığı tek bir merkez var: Bakımı, kâr hırsının ve aile içi zorunluluğun kışkacından kurtarmak.

Antikapitalist ve hak temelli bir bakım politikası, sadece bütçeden ayrılan payın artırılması demek değildir. Bu, yaşamın merkezine “piyasayı” değil, “insanı ve özeni” koyan radikal bir dönüşümün adıdır.

Peki, nedir bu politika?

Bakımın Kamusallaşması: Bakımın, sadece “fedakâr annelerin” veya “düşük ücretli göçmen emeğinin” sırtına yüklenen gizli bir yük olmaktan çıkarılmasıdır. Her bireyin, ekonomik gücünden bağımsız olarak, onurlu ve nitelikli bakım alma hakkının devlet güvencesine alınmasıdır.

Bağımsız Yaşamın İnşası: Engelli bireyi “bakıma muhtaç bir nesne” olarak değil; kendi hayatı üzerinde söz sahibi, destek mekanizmalarıyla topluma tam katılım sağlayan bir “özne”

olarak görmektir.

Hızın Değil, İhtiyacın Ritmi: Ekonomik sistemin dayattığı "verimlilik" kriterlerinin reddedilmesidir. Bir insanın değerinin, sisteme ne kadar kâr getirdiğiyle değil, sadece "var oluşuyla" ölçüldüğü bir düzenin savunulmasıdır.

Kesişimsel Adalet: Bakım krizinin en çok vurduğu yoksulların, kadınların ve yaşlıların sesini merkeze koyan; engelliliği sadece teknik bir erişim sorunu değil, bir sınıf ve adalet meselesi olarak gören yaklaşımdır.

Bu bültenle birlikte bir kez daha anlıyoruz ki; engelli hareketi sadece engellilerin değil, sistemin dışlıları arasında ezilen, yorulan ve "yetişemeyen" herkesin ortak mücadelesidir. Bakımı bir "yük" değil, toplumsal bir "bağ" olarak yeniden tanımladığımızda; birbirimize muhtaç olmanın bir zayıflık değil, bizi insan kılan en temel güç olduğunu göreceğiz.

Birbirimize sahip çıktığımız, kimsenin geride kalmadığı ve rekabetin-güvencesizliğin ve tükenmişliğin değil yaşamın kazandığı günlerde buluşmak üzere.

Dayanışmayla.

